

**TRADICIONALNA IGRA I MUZIKA ZA IGRU SRBA
U BANATU U SVETLU UZAJAMNIH UTICAJA
(doctorska disertacija)
SELENA RAKOČEVIĆ**

Procjena, komentari, pitanja i prijedlozi

Elsie Ivancich Dunin (EID)

**Professor Emerita (Dance Ethnology), University of California at
Los Angeles**

**Vanjski suradnik (plesna istraživanja), Institut za etnologiju i
folkloristiku, Zagreb**

EID već poznaje nešto o etnokoreološkom radu i mišljenju Rakočević kroz njene prezentacije u međunarodnim kongresima i simpozijima, koj su bili u Szeged, Monghidoro (Bologna), Cluj, Beč, Struga. Njeno dobro poznavanje Engleskog jezika, pažljivo pripremanje teksta sa kinetograma primjera, osiguralo je čistu komunikaciju u međunarodnim prilikama, i nekad ugrijane diskusije ali zdrave razgovore među etnokoreolozima i etnomuzikolozima (kolege). Rakočević sigurno nasljeđuje generacije plesnih istraživača, koji su počeli Danica i Ljubica Janković, nastavljeno sa Olivera Mladenović, Milica Ilijin, Slobodan Zečević i, danas, Olivera Vasić.

Profesorica Dunin pozitivno ocjenjuje disertaciju Rakočević u svojoj analizi plesa (kao objektivizovan predmet istraživanja) i muziku za igru kod Srba u Banatu.

PITANJA I PRIJEDLOZI

Podaci o plesu su bazirani na stanovništvu Srba u Banatu, ali granice Banata se pružaju dalje od srpske političke granice, tako da etnografski ili povijesni faktori nisu uvedeni dovoljno u tekstu disertacije. Multi-kulturno stanovništvo (kao Mađari, Slovaci,

Rumuni, Romi) u Banatu nisu spomenuti do trećeg poglavlja (vidi stranicu 93). Fusnota 97 pokušava ublažiti sa dva autora Fracile i Bodor koji daju diskusiju muzičke prakse između Rumunja i Mađara, svaki komparativno sa Srbima. Ali drugi naučnici koji budu čitali ovu disertaciju (kao što je EID) trebaju pregled Srba među multi-etničkom i geografskom kontekstu. Demografskih podaci (u 20. stoljeću) bi trebali prezentirati više tvrdnjih o specijalnosti proučavanja plesova koji su koncentrirani srpskom komponentom, posebno koji nisu analitički studirali ranije. Različita područja Banata su doznačena "sjeverni, zapadni, južni, gornji, donji i tako dalje, i također Srbi na određenim lokacijma (Batanj, Čanad), ali čitači bez znanja geografije ne znaju ako je lokacija unutar ili van današnje granice. Primećuju se Felfoldija (publicirano 2003) da je unutar današnje Mađarske. Drugi poznati punkt za EID je Banatska Tamburaška Glazba (muzičari u SAD) koji imaju svoj korijen u selu koje je u današnjoj Rumuniji (primjer muzička selekcija na CD-u).

EID prijedlog (sugestija)

U početku disertacije, uključiti kartu koja pokazuje granice i imena gradova i sela koji su označeni u tekstu. Vizualna informacija bi pomogla u orijentaciji u vezi Srba u Banatu, i ako su unutar ili van današnje Srbije.

GEOGRAFSKO PITANJE (stranica 12).

- * Da li Banat pripada Vojvodini?
- * Zašto je Banat i Vojvodina podjeleno u tekstu?

PITANJA O LITERATURI (poglavlje 2)

- * Zašto Dr. Ivančanov 1965. glavni članak "Geografska podjela narodnih plesova u Jugoslaviji" nije uključen u diskusiju o metodologiji?

*** Zašto nije spomenuto da je Milica Ilijin sudjelovala u Ivančanovom radu Folklor i Scena?**

EID komentari o literaturi

Pregled literature i diskusije o metodologiji (poglavlje 2 i 3) Rakočević pokazuje znanje i razumevanje teorije plesa i glazbe u Srbiji i u međunarodnoj literaturi. Međutim, pokazuje i određene nedostatke. Tri manja rada Dr. Ivančana su citirani, ali njegov glavni teorijski rad koji je orijentiran na plesne karakteristike nije naveden u diskusiji.

Posljedna rečenica poglavlje 1 (stranica 19). Poznati i štovani etnomuzikolog Alan Merriam je citiran. Rakočević sugerira promjeniti naziv muzika u ples. Rakočević očigledno ne zna da je Prof. Merriam bio mentor za dvije glavne plesne antropologinje, koje mogu biti citirane direktno. Joann Kealiinohomoku (1976) Teorija i metoda o antropološkome studiju plesa i Anya Peterson Royce (1977), Ples antropologije. Preko njegove uloge kao mentora, oba dvije rade i diskutiraju sistem plesnih pokreta, kao što je Merriam radio sa muzikom u muzičkome sistemu.

Dalje, još jedna bibliografska jedinica nedostaje, Gertrude Prokosch Kurath, s člankom (1960) "Panorama of dance ethnology". Ona je označila ime Dance Ethnology i pisala o radu ondašnjih stručnjaka, to je etnokoreologa u svjetu i kako je Labanotacija bila jako važna za analizu plesnih pokreta. Njen članak bi bio od specijalnog interesa u Srbiji. Dopisivanjem sa sestrama Janković i poznavanjem njihova rada, Kurath je njih više puta citirala u članku, kao u svezi strukture glazbe i plesa.

PLESNI IZVOR - PITANJE.

*** Da li postoje razlike između izvornog plesa Dobrivoja Putnika i drugih živi primjera plesača iz Banata, sa plesnim diskripcijama Jankovića i Felfoldija?**

EID komentari.

Banatske plesne izvore upotrebljene za analizu Rakočević je prepisala iz teksta u Labanotaciji (kinetograma). Neke od ovih notacija su od sestara Janković (1930) Narodne igre 1 i (1940) Narodnje igre 5, a druge su iz knjige Felfoldi (2003), Plesne tradicije Srba u Pomorišju. I ako su izvorne informacije citirane za ove igre, interpretacija je od vanjske osobe. Trećina igara (29 od 87) u disertaciji je od izvora Dobrivoja Putnika (1980 i 1991). U kontrastu naučne diskripcije i interpretacije (etic znanje), Putnik pokazuje utjelovljenje igre (emik znanje) iz područja Pančevo, ali i iz drugih krajeva Vojvodine. EID želi istaći interesantan podatak. Dr. Ivančan je pozvao Putnika na Ljetnu Školu Folkloru koju je organizirao na otočiću Badija (kod Korčule) da drži predavanja i da demonstrira igre/igranje iz Vojvodine kao izvora Panonske plesne zone (osam igara u disertaciji su od ovog izvora iz 1980. godina na Badiji).

EID primjedba.

Poglavlje 2, stranica 28. Objašnjeno da je plesna analiza u okviru 20. stoljeća. Međutim, trećina kinetograma je bazirana na materijalu notiranome početkom 21. stoljeća. Vremenski okvir u poglavlju 2. bi se moglo proširiti.

KINETIKA I MUZIČKA PITANJA:

* Stranica 32. "Grupe pokreta" uključí određeni dio tijela. Zašto onda "držanje" (hand holds) su upisani pod prostor (space)?

* Stranica 33: Što je "agogika"?

EID komentari:

Stranica 32, fusnota 31: "... pet glavnih pokreta nogu kojima se prenosi težina u prostoru (locomotor motions), korak, poskok, trčanje, skok i veliki skok." Opažam da poskok i trčanje (leap

and run) su isti u analizi, samo da poskok traje više vremena bez težine.

Moglo bi se uključiti još dva osnovna pokreta, ali treba srpski naziv:

"jeap" koj počinje kao jump poskok iz oba dvije noge u zraku, ali se vrati na jednu nogu kao iz leap.

"lump" (i obratno), se skoči u zrak iz jedne noge kao trčanje ili veliki poskok, i vraća se na oba dvije noge.

PLESNA DEFINICIJA - PITANJA.

* Stranica 36. Što je definicija "okretne igre"?

* Stranica 103. Zašto naziv "Srbijanska kola" za podžanr?

* Stranica 103. Koje su karakteristike "lako kolo" ? i zašto se nalazi u podžanru?

EID komentira Srbijanska kola i lako kolo.

Uz životno iskustvo i znanje (van Srbije), EID vidi da nekoliko igara upisanih pod Srbijanska kola (Seljančica, Paleglaj, Kukunješće, Žikino kolo) nemaju specifičan identitet. U 1930. sestre Janković tumače: "igra se u većini jugoslovenskih krajeva" tako ne znači da potječe iz Srbije i od Srpskog naroda. Primjer, početka 20. stoljeća, diaspora južnih slovena u sjevernoj i južnoj Americi, posebno dolazili su iz Slavonije, Vojvodine, Like, Dalmacije, Dubrovački kraj, obala Crnogore i Bela Krajina u Sloveniji (vrlo mali broj iz Srbije i Makedonije). Nekoliko igara u diaspori u Californiji i u Čileu (područje koje je EID istraživala) gdje je bilo tendencija prema identitetu Jugoslovena (prije 1990a godine) i nisu izrekli identitet ove igre kao Srpski.

EID prijedlog je da se daje bez-nacionalni naziv kao ime za podžanr.

Lako kolo. Ako Rakočević aludira na tip igre sa tri takta figure koja se ponavlja, otvorena formacija, progresira na desnu stranu (tipa ples sa raznim nazivima, lesno, lesnoto, teškoto, horo,

oro uobičajenim krajevima bivše Jugoslavije), onda ovaj plesni tip ne bi trebalo označit pod Srbijanska kola. Također EID mišljenje, o patriotska pjesma Jugoslavijo u 7/8 ritma je unosila plesanje "lesno" (lako kolo?) i bila je poznata skoro deset godina u svakoj republici od kraja 1970-ih godina do rata 1990.

EID naknadni urednički prijedlozi:

Za prijelogom da se uključi geografska karta Banata, kraj koji se diskutira i koji je izvorni punkt za srpsku igru u analizi, bilo bi od velike pomoći da se izda popis primjera plesa i musike. Neke mužičke notacije su već označene (ko je snimao muziku) ali plesne originalne snimke (film ili video) nije označeno. Izvori Jankovića i Felfoldi su notirani kroz publikaciju, ali ostali plesni primjeri daju informaciju samo o imenima i gdje je plesao, ali nema informacije gdje se dokumentacija nalazi (biblioteci, arhiv, ili osobna kolekcija).

Na žalost u tekstu disertacije i u bibliografiji, postoje tipkovne greške (vidi Giurchescu, Kaeppler, Leibman, Helen, Lisbet) i ime mjesta (kao Pennsylvania, Cambridge) i druge riječi na Engleskom (koje EID lako primjećuje). Također postoji nedosljedan bibliografski stil, osobito u vezi kapitalizacije. Ovakve greške i standardni bibliografski stil je lako ispraviti u finalnu kopiju disertacije.

Sa štovanjem,
Elsie Ivancich Dunin

8.svibanj. 2009.

